

DR. ROMANA JORDAN:

Svoje osebnosti, vrednot in prepričanj nisem in ne bom žrtvovala za dosego ciljev

Evropska poslanka, ki že drugi mandat zastopa našo državo v Evropskem parlamentu, in je ena glasnejših na področju, ki prav tako ni »tipično žensko«, če pogledamo na razmerje spolov v energetiki, je tokrat spregovorila za Slamnik.

Mesec marec, radi rečemo, je mesec žensk. To je čas, ko se spomnimo na preteklost, ko enake pravice niso bile samoumevne in je bilo življenje žensk vsej prej kot enakovredno moškim. Danes

Kako preživite svoj prosti čas, stran od obveznosti, stran od politike, poslovnega sveta?

Imam veliko različnih konjičkov. Zelo rada se sproščam ali tečem v naravi, grem na sprehod, poleti kolesarim in plavam, pozimi uživam na smučanju. Zelo rada si vzamem čas, predvsem ob vikendih, za branje. To je čas, ko sem res sama s seboj. Mislim, da se je v prostem času treba sprostiti tako fizično kot tudi psihično. V zimskem času mi poseben način sproščanja in užitek predstavlja trenutek, ko zakurim v kaminu in opazujem ogenj.

Še danes velja, da je biti ženska v moškem svetu težko, da je za uspeh potrebno storiti veliko več. Je tudi na nivoju visoke politike tako?

Formalno imamo moški in ženske enake možnosti, za nas veljajo enaka zakonodaja, enaka načela. Ampak realnost kaže drugačno sliko. Od 754 poslancev v Evropskem parlamentu je 35 odstotkov žensk. Zaskrbljujoče je, da smo po volitvah v Evropski parlament imeli za uspeh, da se je delež žensk povečal za pet odstotkov. Predsednic odborov je le osem (odborov je 20), se pravi manj kot polovica je žensk. V Državnem zboru je žensk 35 odstotkov, že spet

boj razlikujemo, ampak za stabilno in uravnoteženo delovanje družbe potrebujemo oboje, moški in ženski princip. Pri javnih političnih funkcijah se mi zdi pomembno to, da imajo moč odločanja ljudje, ki imajo občutek za skupnost, ki se čutijo odgovorni skupnosti. Da delajo stvari zato, ker vedo, da so potrebne, ne pa da je njihov motiv lastna promocija.

Kaj bi morali storiti za večji odstotek žensk v politiki?

Mislim, da smo na dobri poti. Zakonodaja ženskam omogoča, da jih stranke prepoznajo kot možne kandidatke za najraznovrstnejše funkcije, in tukaj vidimo, da se je politični prostor v zadnjem času v Sloveniji precej obogatil po spolu. Še več pa bi morali narediti pri osveščanju družbe, da ljudje, ko bodo razmišljali o odgovornih mestih, ne bodo razmišljali, kateri moški bi bil sposoben za določeno funkcijo, ampak da bodo razmišljali, da so sposobne odgovornega dela tudi ženske. Izredno pomembno je tudi, da imamo postavljeno ustrezno infrastrukturo. Za ženske vemo, da še vedno, čeprav poudarjamo enakopravno vlogo moških in žensk, nosimo več odgovornosti za družino. Tako za otroke, ko so bolni, kot tudi za starejše, ko

Slovenijo. Geografsko gledano sem resnično veliko v tujini, čisto vsak teden potujem v Bruselj, Strasbourg ali še kam drugam, ampak se tudi prav vsak teden vračam v Slovenijo. Moram pa reči, da so ta številna potovanja res naporna in si že malo želim, da bi se lahko spet za dlje časa ustalila doma. Ampak ta mandat vsekakor želim, moram dokončati in ga tudi bom dokončala, to je bil moj cilj, ko sem se odločila, da grem še enkrat v kandidaturo.

Včasih se ljudje, predvsem v lokalnem okolju, počutimo, kot da je Evropa, Evropski parlament svetlobna leta daleč od težav, s katerimi se soočajo občine, lokalne skupnosti. Tudi sami kdaj to občutite?

Tudi sama to občutim in vidim, da ljudje dejansko malo vedo o tem, kaj počnemo. Nekoliko bolje poznajo evropske politike, delo Evropskega parlamenta pa ne. Menim, da to ni krivda ljudi, ampak da ljudje dejansko ne morejo dobiti dovolj informacij iz medijev, ker jih ti enostavno ne prenašajo. Naše politike so zahtevne in verjamem, da je novinarjem težko pisati o tem. Želela pa bi si, da bi uredništva igrala bolj odgovorno vlogo pri tem in določenim novinarjem pustila več časa, da bi se poglobili v evropske tematike. V Evropskem parlamentu odločamo o stvareh, ki neposredno vplivajo na življenje in delo vsakega posameznika. Primer so cene mobilne telefonije, ki so se izredno znižale zaradi zakonodaje, ki jo je oblikoval Evropski parlament. Lani smo sprejeli zakonodajni dokument, po katerem bo prišlo do izmenjave informacij med državami članicami o prometnih prekrških, kar pomeni, da ne boste mogli v drugi državi članici voziti hitreje, ne biti pripeti z varnostnim pasom ali celo voziti pod vplivom alkohola, ne da bi za to plačali kazen, ko vas bo policija ujela, vi pa se ji boste izmuznili v Slovenijo. To je zelo pomembno zato, da se vsi skupaj po celotni EU obnašamo bolj odgovorno in s tem

Koliko se, po vašem mnenju, Evropa, Evropski parlament zaveda pomena lokalnih skupnosti in neposrednega posredovanja in pomoči ter ukrepov, ne da bi bilo potrebno podaljševati procese z vmesno fazo vključevanja nacionalnega nivoja?

Tu moramo upoštevati stanje, kakršno je, pristojnosti Evropske unije in načelo subsidiarnosti. Mislim, da so nacionalne politike tiste, ki so odgovorne za ustvarjanje pogojev in okvira za delovanje določene države, in prav je, da se nič ne počne za njihovim hrbtom. Povedati moram, da ima lokalna skupnost poseben mehanizem, prek katerega sporoča svoja mnenja Evropski komisiji, ki naprej oblikuje zakonodajo. To je Odbor regij. In Evropska komisija, tudi ko pripravlja zakonodajo, pošlje predlog zakonodajnih dokumentov Odboru regij, da se o njih izreče. Tako da lokalne skupnosti to možnost imajo in upam, da jo bodo tudi v prihodnje čim bolj izkoristile. Tudi slovenske lokalne skupnosti so v Odboru regij aktivne. Za izredno pomemben dokument Instrument za povezovanje Evrope (originalni naslov dokumenta Connecting Europe Facility, op. a.), ki bo veljal med leti 2014 in 2020 in bo instrument za spodbujanje izgradnje infrastrukturnih objektov na področju energetike, telekomunikacij in transporta, je poročevalsko mesto za pripravo mnenja Odbora regij dobil prav Slovenec dr. Ivan Žagar.

Ali v vašem življenju ostajajo nedoseženi cilji?

Moje načelo je, da si moramo postavljati ambiciozne, a še realne cilje. To pomeni, da bodo v mojem življenju vedno cilji, ki bodo izpolnjeni, vedno jih bo pa del ostal še neizpolnjenih. Tako je tudi ta trenutek. Sicer pa se počutim še zelo v formi in mislim, da moram še veliko narediti, saj kar nekaj ciljev tako še ostaja za uresničitev.

Ker sta v mesecu marcu pred nami

Zagotovo ne moreva mimo energetike, področja, ki je zaznamovalo vaše poklicno življenje. Zakaj ste se odločili prav za to področje?

Zelo močan povod je bil verjetno malce otročji, saj sem si hotela dokazati, da zmorem doštudirati elektrotehniko. Zelo me je zanimala matematika, ki sem jo hotela prenesti na uporabno področje in tu se mi je zdela elektrotehnika izvrstna izbira. Sicer pa se mi zdi to področje velik izziv, saj je elektrika povsod okoli nas. Električna teče v našem telesu, je v gospodinjstvih strojih, avtomobilih, industrijskih procesih, računalnikih, telefonih, tako da je to res izredno široko področje, zanimivo, pa tudi uporabno.

Ker je naš časopis občinski, je na mestu vprašanje, kaj lahko lokalna skupnost naredi za doseganje energetskega ciljev, energetske učinkovitosti? Imajo občine kot take sploh dovolj manevrskega prostora na tem področju?

Občine so ključne za izpolnjevanje energetskega ciljev Evropske unije. To so cilji o znižanju izpustov toplogrednih plinov, o višjem deležu obnovljivih virov energije in o izboljšani, učinkovitejši rabi energije. Vse to mora biti ne le napisano

se položaj počasi postavlja na prave tire. Postajamo enakovredni, a do trenutka, ko bo odnos 50:50 samoumeven, je še kar nekaj napornih korakov. Vendar pa nam dejstvo, da so ženske lahko enakovredno uspešne in delujejo na vseh področjih, vedno znova dokazujejo številne predstavnice, med katerimi je ena vidnejših zagotovo dr. Romana Jordan.

Ne bova govorili toliko o poklicni strani vašega življenja, pač pa bi vas našim bralcem rada predstavila kot žensko, ki združuje vse – družino, kariero, društveno življenje. Kdo je torej Romana Jordan, oseba, ki je ne spoznamo iz medijev, pač pa jo poznajo le najbližji?

Ni velike razlike med Romano Jordan v medijih in v zasebnem življenju, saj sem si ob vstopu v politiko in javno življenje prisegla, da bom ostala to, kar sem – iskrena. V javnosti povem tisto, kar resnično mislim. Je pa res, da v javnosti nastopam o resnih temah, ki zahtevajo polno koncentracijo, veliko znanja, izkušenj in imajo širše posledice, medtem ko je v zasebnem življenju drugače. Zato bi rekla, da sem zasebno precej bolj sproščena in nasmejana kot v javnosti.

Vsekakor je pomembno imeti ob sebi družino. Glede na naravo vašega dela je to najbrž varno zavetje, kamor se vračate, po drugi strani pa prinaša tudi neposredne odgovornosti. Je bilo lažje v poslovnem svetu, ko sta bila sinova še mlajša, ali danes, ko sta nekoliko starejša? Otrok te vedno zahteva toliko, kolikor si se mu pripravljen dati. Z mojima sinovoma smo šli čez veliko obdobje; ob rojstvu in v prvih letih otrok potrebuje veliko nege, danes, v najstniških letih, pa so potrebe drugačne. Vsako obdobje v otrokovem življenju kot tudi človekovem nasploh, ima svoje zahteve. Nekateri pravijo, da se skrbi s tem, ko otrok raste, večajo. Menim, da je dobro, da z otrokom zgradimo tak odnos, da nam druženje z njim predstavlja sprostitvev in ne obremenitev. Ne bi mogla reči, kdaj je bilo lažje in kdaj težje, izživji so bili drugi. Sploh bi rekla, da manjši otroci terjajo več fizične kondicije, starejši pa več psihične kondicije.

smo bili veseli, da se je delež povečal, a zaskrbljujoče je, da smo bili veseli ob le 35-odstotnem deležu žensk. Tudi v Sloveniji so predsednice odborov samo štiri. Obstaja nevidni stekleni strop, ki ženskam onemogoča, da bi enakopravno posegle po izpostavljenih funkcijah v družbi. Verjetno je to tudi posledica določenih vzorcev, ki so se izoblikovali skozi stoletja delovanja človeške družbe, ki je bila vedno predvsem moška. Šele sodobna družba postaja družba žensk in moških.

Zakaj menite, da se tako malo žensk dejansko odloči za politično in poslovno pot?

Ženske imamo lastnost, da smo pripravljene manj tvegati kot moški. Pri funkcijah, ki so bolj izpostavljene očem javnosti, več tvegamo. To je pogojeno z zgodovinskimi razvojem, kjer je bila vloga ženske skrb za otroke, družino in dom, za kar je potrebna stabilnost. Bojim se, da je v politiki čedalje manj sposobnih ljudi in ne le premalo žensk. Ta družba postaja družba, kjer lahko politiku vsak (in to javno) reče kar koli in to opravičuje s svobodo govora. Ni čudno, da se ljudje težje odločajo za tovrstne javno izpostavljene poklice, še zlasti pa ženske. Tu smo bolj previdne.

Da bi se več žensk odločilo za tako življenje, je v prvi vrsti pomembno, da verjamejo, da lahko uspejo. V družbi morajo biti vzpostavljeni pogoji za to, potrebni pa so tudi primeri dobre prakse. Mislim, da je bila v tem primeru zelo pomembna uvedba kvot. Prvič so bile uvedene za evropske volitve leta 2004, nato tudi za volitve v Državni zbor, kjer so bile tokrat uveljavljene drugič. In kar naenkrat se je našlo dovolj sposobnih žensk, ki enakovredne moškim delujejo na političnem področju. Se pravi, ženskam je treba dati le jasn signal, da lahko uspejo, ter se bodo odločale tudi za bolj izpostavljene in bolj tvegane poklice.

Menite, da lahko ženske na vodilnih položajih naredimo več za človeštvo? Da smo, kot radi rečemo, bolj socialne, lažje razumemo stisko človeka, bolj miroljubne?

Ne bi delala teh razlik v smislu, da smo ženske boljše od moških. Zagotovo se moški in ženske med se-

jih je treba npr. peljati k zdravniku ali pospremiti v bolnišnico. To ni nič narobe, je pa seveda potrebno z družbene plati urediti infrastrukturo tako, da je ženska čim manj obremenjena. Primer so vrtci, ko se izteče starševski dopust, da ženska ni v stiski, kam dati otroka. Ali ko je brezposelna, da otrok ni ovira, da lahko predano išče službo in ne le razmišlja o tem, kam bo medtem dala otroka. Tovrstne stvari morajo biti urejene.

Če bi bilo več žensk na vodilnih položajih, bi ...

... bila to enakovredna spodbuda za moške in ženske, da lahko v tem svetu uspejo.

Med nagradami, ki ste jih prejeli, je tudi imenovanje Evropske poslanke leta 2007 na področju energetike. Kaj vam tovrstne nagrade pomenijo, kaj prinašajo v vaše poklicno življenje?

Priznam, da pri svojem delu nimam v mislih nagrad. Resnično se posvečam vsebini in delam stvari, ki morajo biti narejene zaradi vsebine in ne zaradi lastne promocije. Vesela sem, da uspem, recimo sedaj v tem položaju, v strateške ali zakonodajne dokumente spraviti kakšen amandma, ki ga podpre celoten parlament. Vendar pa moram po drugi strani priznati, da sem tudi nagrad, jasno, vesela. Seveda, ker nisem na njih osredotočena, jih je nekoliko manj, sem jih pa zato toliko bolj vesela. In nagrada za evropsko poslanko leta na področju energetike ima v mojem srcu še posebno mesto. Da sem nagrado prejela, so morali prepoznati moje delo v parlamentu tako strokovnjaki s področja energetike kot tudi moji poslanski kolegi. Nagrada je mešanica glasov obeh sfer, enakovredno ovrednoteno, zato mi tudi zelo veliko pomeni in je spodbuda za nadaljnje delo. Še posebej, ker je bila to nagrada ob koncu prvega mandata, ko pravzaprav nisem imela nobenega dokaza za svoje trdno delo na področju energetike. Statistike, ki jih novinarji tako radi objavljajo o tem, kaj kdo dela, ne bi pokazale nič, medtem ko je nagrada pokazala, da sem res ogromno znanja, dela in izkušenj vložila v delo na tem področju.

na papir, ampak tudi uresničeno v občinah in na regijskem nivoju v povezavi med več občinami. Tega se v parlamentu zelo zavedamo in zato tudi ves čas spodbujamo, da bi občine bolj vključili, da bi se čutile odgovorne za izvedbo tovrstnih politik. Občine odločajo o prostorskih planih, občine se odločajo, ali bodo namenile del svojega območja za umestitev energetskih objektov. Prav tako občine lahko kandidirajo na razpisih, ki jih pripravijo ministrstva na državni ravni, in se odločijo, ali bodo izkoristile spodbude za učinkovito rabo energije. Mislim, da se pri nas nekateri občinski funkcionarji še premalo zavedajo tega, spet drugi pa zelo dobro. V Sloveniji je tudi še vedno strukturna pomanjkljivost, saj bi za aktivnejšo vlogo občin potrebovali regije.

Če ne bi bila evropska poslanka, političarka in doktorica znanosti s področja jedrske fizike, s čim bi si želeli ukvarjati, kjer vidite svojo alternativo?

S tem, kar sem sedaj, sem povsem zadovoljna, izbira je bila prava in je nisem nikoli obžalovala. Me je pa od otroštva dalje, odkar pomnim, mikala narava, tako živa kot neživa. Zelo me je zanimala biologija in vem, da bi uživala tudi kot raziskovalka delovanja celic, pri razvijanju zdravil ali v raziskovalnem delu na področju vesolja. Čeprav je slednje področje izredno težko, saj zahteva precej več abstraktnega mišljenja in precej več prvobitne povezanosti z naravo. Imeti moraš intuicijo, da greš kot raziskovalec v pravo smer.

Se kdaj, zaradi narave svojega dela, počutite preveč oddaljeni od Slovenije, od naših krajev? Kako premagujete domotožje?

Vsebina mojega dela je izredno povezana s Slovenijo. Moram priznati, da ob vseh stvareh, ki jih počnem v Evropskem parlamentu, ob vseh politikah, strategijah in akcijskih načrtih vedno razmišljam tako o Evropi kot tudi, kaj bo to pomenilo za Slovenijo, tako da sem vedno zelo vpeta v

tudi izboljšamo prometno varnost. Še en primer so reklamne ponudbe elektrodistributerjev, ki so se pojavile tudi v Sloveniji, in pravijo: »Garantiramo vam enako ceno električne energije za prihodnje leto.« To se ne bi zgodilo brez evropske zakonodaje, ki zahteva, da gre področje elektrike in plina v liberalizacijo. Nenazadnje so tukaj štipendije Marie Curie, katerih prejemniki so tudi mladi slovenski raziskovalci. Ravno zato gredo lahko na študij v druge države članice, kar bi sicer težko dosegli. Še en primer so oznake na hrani – kako naj bo hrana označena, da bo kupcu čim bolj jasno, kaj kupuje. Tudi to je delo Evropskega parlamenta. Sicer pa je Evropski parlament vedno odprt za obiskovalce. Dnevno imamo vsaj 300 obiskovalcev in tudi slovenski poslanci imamo možnost, da povabimo skupine iz Slovenije, da nas pridejo obiskat.

dva ženska praznika, bi vas za konec prosila še za nasvet, spodbudo vsem ženskam, ki bi želele več v svojem življenju. Vi ste zagotovo lahko vzornica številnim ...

Tudi jaz imam vzornike in ena od njih je Marie Curie. Dobro je imeti takšne vzornike, ki jim ni bilo z rožicami postlano. Običajno velikim ljudem ni bilo lahko in so se morali čez trnje prebijati po poti do svojega uspeha. Lažje je, da takrat, ko nam je težko, vidimo, da so to doživljali tudi drugi.

Sicer pa: verjamem, da se sanje lahko uresničijo, če smo se pripravljene zbuditi, stopiti na trdna tla, se lotiti dela in ostati to, kar smo. Tudi sama svoje osebnosti, svojih vrednot in prepričanj, tudi ženskosti, nisem bila pripravljena in ne bom nikoli pripravljena žrtvovati za doseg cilja. Tega mi ni treba storiti. Včasih je ob teh pogojih cilj le težje doseči. Malo dlje traja. Praviloma so ob tem rezultati dolgotrajnejši. Ob dvojnem prazniku v marcu ženskam, dekletom in materam iskreno čestitam in želim, da bi si dovolile biti to, kar so, da bi si zaupale, da bi verjele vase, da bi si upale ozreti v nebo, videti zvezdo ali sončni žarek in seči po njem.

Mateja A. Kegel

